

KANSRIJK OPGROEIEN IN DE BRAINPORT-REGIO DOOR LOOPBAANORIËNTATIE EN SOCIAAL EMOTIONEEL LEREN

September 2025 - beknopte weergave van inzichten op basis van gespreksrondes* uitgevoerd door:

*Aangevuld met aanwezige expertise, kennis en ervaring bij SKB & JINC over het onderwerp

SAMENVATTING EN DUIDING

De Brainport-regio is een regio die volop in beweging en economisch gezien één van de snelst groeiende regio's van Nederland. Deze groei gaat echter gepaard met een toenemende krapte op de arbeidsmarkt, vooral in de kernsectoren én tegelijkertijd een regio waarin 16,6% van de mensen moeite heeft om rond te komen. Met alle gevolgen van dien; zeker voor de kansengelijkheid voor alle kinderen en jongeren in de regio. Die staat stevig onder druk. Kinderen die opgroeien in een kansarme situatie hebben op school significant minder kansen om zich te ontwikkelen dan kinderen uit welgestelde gezinnen. Daarmee is er sprake van een negatieve spiraal, want goed onderwijs is nu juist cruciaal voor de ontwikkeling van sociaal en cultureel kapitaal, gezonder gedrag, een grotere kans op werk, (sociale) veiligheid, burgerschap en sociale cohesie. **Kansenongelijkheid heeft een groot ondermijnend effect** op maatschappij, economie en democratie nog even los van de effecten op het individuele kind.

Kansenongelijkheid heeft meerdere veroorzakers. Te denken valt aan de plek waar je geboren bent, financiële achtergrond ouders, opleidingsniveau ouders (met name moeder), migratieachtergrond, kwaliteit onderwijs, het onderwijssysteem, ouderbetrokkenheid en de manier waarop het maatschappelijk middenveld is georganiseerd. Deze kansenongelijkheid komt tot uiting in de ontwikkeling van de cognitieve vaardigheden, toegang tot basisbehoeften zoals bed, brood en bril, ontwikkeling van je burgerschapsvaardigheden én op je sociaal-emotionele ontwikkeling en loopbaanoriëntatie.

ASML draagt al jaren vanuit overtuiging bij aan het kansrijk opgroeien in de Brainportregio. Vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor en betrokkenheid bij het creëren van een aantrekkelijke en inclusieve regio. Zo worden óók initiatieven ondersteund op de thema's sociaal-emotionele ontwikkeling en loopbaanoriëntatie, die in verhouding minder aandacht krijgen dan ontwikkeling van cognitieve vaardigheden en toegang tot basisbehoeften. In de zoektocht naar nog meer impact heeft er, met ondersteuning van en in samenwerking met de Deloitte Impact Foundation en inhoudelijke kennisdragers SKB Nederland en JINC, daarom een gespreksronde plaatsgevonden. De centrale vraag luidde: ***"In hoeverre kunnen we kansengelijkheid van kinderen en jongeren in de Brainport vergroten door (verder) in te zetten op loopbaan oriëntatie en sociaal-emotioneel leren?"***

Er is met circa 30 experts gesproken uit de regio. Zowel uit het onderwijs, bedrijfsleven, wetenschap als maatschappelijke middenveld. Op basis van die gesprekken zijn er drie hoofdconclusies getrokken: 1) Er liggen voldoende groeikansen om sociaal-emotioneel leren en LOB structureel in te bedden in een doorlopende leerlijn over onderwijsfasen en onderwijsniveaus heen, 2) Om meer impact te maken hebben we een gezamenlijke visie, gevalideerde aanpak, coördinatie en structurele financiering nodig en 3) om duurzame resultaten te bereiken op het gebied van kansen(on)gelijkheid, sociaal-emotioneel leren en LOB omarmen we de complexiteit en hebben we een lange adem nodig.

Op basis van de **drie hoofdconclusies** zijn er interventies mogelijk op 3 niveaus: 1) Op macro-niveau het opstellen van een gedragen, langjarige regionale sociale agenda met bijbehorende structurele en voldoende financiële middelen, 2) op meso-niveau is er sturing en organisatie nodig die uitvoering geeft aan die gedragen langjarige sociale agenda en 3) op micro-niveau het uitvoeren van evidence-based interventies volgens een afwegingskader. Er is, mede gebaseerd op het onderzoek van Van de Bunt Adviseurs (2025) afwegingskader gemaakt voor impactvolle investeringen gericht op sociaal-emotioneel leren en loopbaanoriëntatie.

Vervolgstappen op basis van deze gespreksrondes zijn 1) het finaliseren en implementeren van het afwegingskader voor impactvolle investeringen gericht op loopbaan-oriëntatie en sociaal-emotioneel leren en 2) het ondersteunen van evidence-informed interventies, volgens afwegingskader, gericht op loopbaanoriëntatie, sociaal-emotioneel leren en/of ouderbetrokkenheid die onderdeel zijn van een doorlopende en samenhangende leerlijn.

Zo bouwen we samen voor aan een toekomst waarin alle kinderen en jongeren kansrijk kunnen opgroeien in de Brainport-regio.

RELEVANTE REGIONALE TRENDS: WAT ZIEN WE GEBEUREN*?

Brainport-regio volop in ontwikkeling

- Met 3,3% groei over 2025 vindt de grootste economische groei van Nederland in de Brainport regio plaats.
- Aantal inwoners groeit van ~800.000 naar ~1.000.000 in 2050, waarvan ~20.000 extra kinderen in de schoolgaande leeftijd.
- Groei vraagt een toename van investeringen in sociale voorzieningen: Voor 2032 zijn er ~100.000 nieuwe woningen en ~20 nieuwe scholen nodig

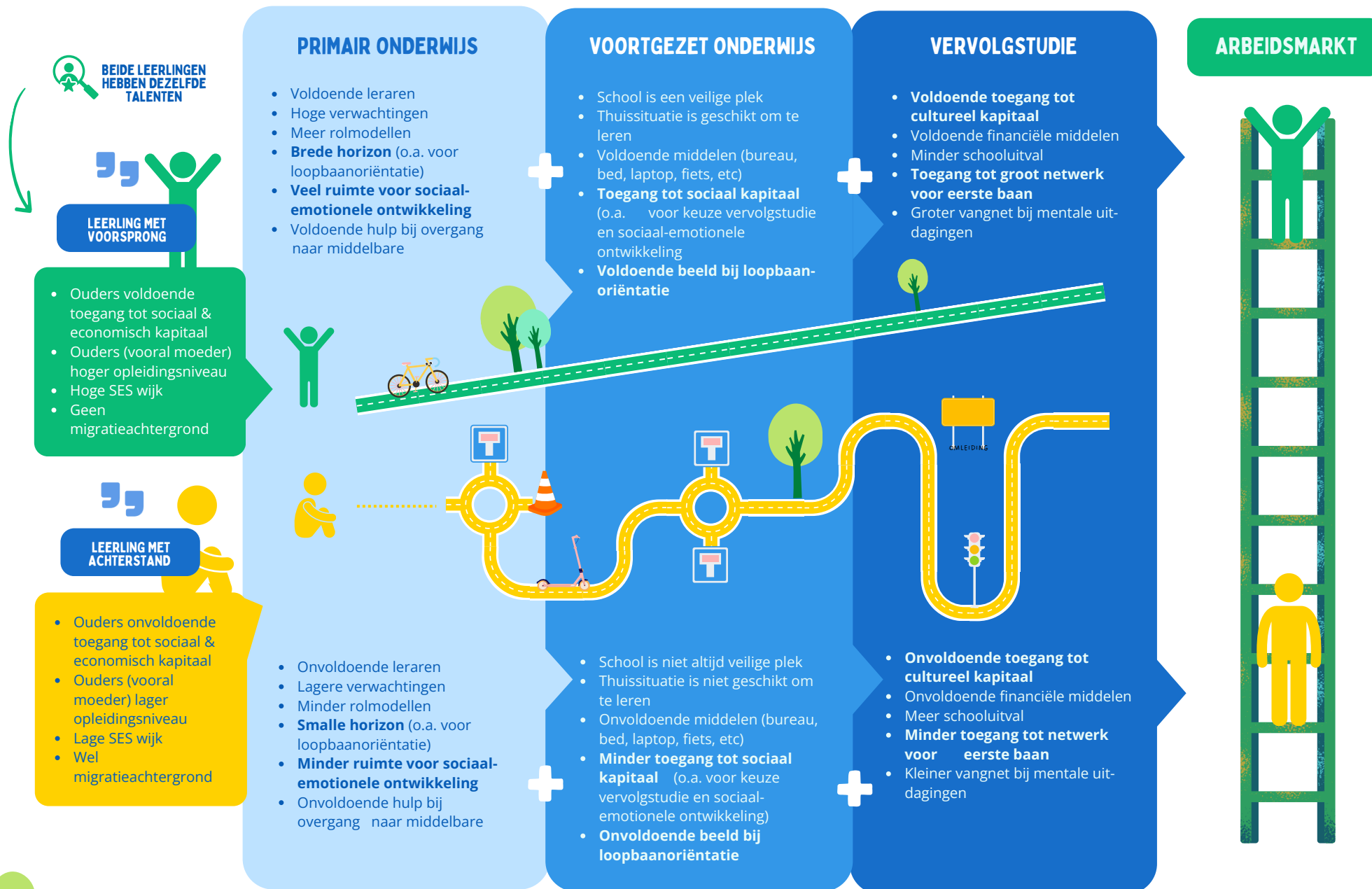
Bestaande krapte op de arbeidsmarkt neem toe, vooral in de kernsectoren

- De regio kent in 2024 met 3-4% een laag werkloosheidspercentage en ~33% van de bedrijven ondervindt belemmeringen door tekort aan arbeidskrachten.
- De grootste tekorten verwacht in de 'kernsectoren' van de Brainport regio – hoogwaardige technische maakindustrie, energietransitie, voeding, logistiek, zorg en onderwijs.
- Er is een onbenut arbeidspotentieel van 37.000 mensen. Vanwege demografische ontwikkelingen neemt het aandeel jongeren op de gehele populatie af.

In de regio geeft 16,6% van de mensen aan moeite te hebben om rond te komen

- ~100.000 mensen in de regio voelt zich niet welvarend. Hoger aantal inwoners in de kernen Eindhoven, Tilburg en Helmond met langdurig laag inkomen en moeite met rondkomen ten opzichte van het Nederlands gemiddelde.
- Bovengemiddeld aantal kinderen met ouders en verzorgers met maximaal vmbo of MBO 1 niveau in kernen Eindhoven, Tilburg en Helmond.
- Groei speciaal onderwijs in de regio bijna 2x landelijk gemiddelde.

DOOR EEN OPÉÉNSTAPELING VAN FACTOREN HEBBEN NIET ALLE TALENTEN DEZELFDE KANSSEN...

...DAAROM HEBBEN WE ONGELIJK TE INVESTEREN OM ALLE TALENTEN VAN KINDEREN EN JONGEREN TOT BLOEI TE LATEN KOMEN

Achtergrond kind

Ouders:

- Taal
- Opleidingsniveau
- Sociaal kapitaal
- Economisch kapitaal
- Cultureel kapitaal
- Culturele afkomst
- Betrokkenheid
- Familiegeschiedenis
- Regio
- Plaats (urban/non-urban)
- Omgeving (o.a. vrienden)

Onderwijssysteem

- Lerarentekort
- Schoolleiders tekort
- Vroegselectie
- Doorstroomtoets
- Brede brugklassen
- Onder/overadvisering
- Ongelijke toegang bijles
- Onderwijsfinanciering
- Zorgplicht
- VEV

Kwaliteit Onderwijs

- Scholen
- Schoolleiders
- Schoolteams
- Leraar-opleidingen

Verwachtingen

- Leraren
- Ouders
- Jezelf

Maatschappelijke sector

- Erkenning sector
- Structurele financiering
- Coördinatie op scholen
- Samenwerking maatschappelijke partners
- Onoverzichtelijk aanbod
- Ontbreken kwaliteitskaders

Cognitief

- Lezen
- Schrijven
- Rekenen
- Overige cognitieve vaardigheden

Basisbehoeften

- Kleding, woning, zorg
- Ontbijt/lunch
- Gezond leven
- Sociale veiligheid
- Middelen (bureau, bed, laptop, boeken)
- Openbaar vervoer
- Sport, cultuur en kunst

Sociaal-emotioneel

- Zelfkennis
- Talentontwikkeling
- Horizonverbreding
- Veerkracht
- Ontwikkelen vaardigheden
- Vergroten netwerk

Loopbaanoriëntatie

- Welke beroepen zijn er?
- Welke keuzes maak ik nu?
- Welke vaardigheden heb ik nodig voor nu en de toekomst?
- Wat zijn de beroepen van de toekomst?
- Hoe werkt ondernemerschap?

Burgerschap

- Hoe werkt de maatschappij en het openbaar bestuur?
- Wat zijn de ongeschreven en geschreven waarden en normen?
- Hoe draag ik bij aan een betere wereld?
- Hoe heb ik me te gedragen?

Onderwerp van de gespreksrondes

Elementen die van invloed zijn op kansen(on)gelijkheid...

...die op deze thema's tot uiting komen

**IN HOEVERRE KUNNEN WE KANSENGELIJKHEID VAN KINDEREN EN JONGEREN IN DE BRAINPORT
VERGROTEN DOOR (VERDER) IN TE ZETTEN OP LOOPBAAN ORIËNTATIE EN SOCIAAL-EMOTIONEEL
LEREN?**

WAT WETEN WE OVER SOCIAAL EMOTIONELE ONTWIKKELING EN LOOPBAANORIENTATIE?

Sociaal-emotionele ontwikkeling

- 11% betere leerprestaties door hogere zelf-effectiviteit
- 77% van de leraren vindt dat er meer aandacht moet komen voor sociaal-emotionele ontwikkeling in het onderwijs;
- 47% van de leerkrachten heeft te maken met klassen waar minimaal helft van alle kinderen onvoldoende sociaal-emotionele vaardigheden bezit;
- 96% van de leraren vindt het waardevol om aanvullend onderwijs aan te bieden terwijl slechts 57% het daadwerkelijk aanbiedt.
- 48% van de schoolleiders mist overzicht van het aanbod gericht op sociaal-emotioneel leren.

Loopbaanoriëntatie

- 39% van de jongeren baseert eigen beroepsambitie op iemand uit de directe omgeving
- 16,3% van de jongeren heeft gebrek aan toegang tot sociaal kapitaal voor bijvoorbeeld het vinden van eerste baan.
- 30-40% van de 15 jarigen heeft geen enkel idee wat voor soort beroep ze zouden willen uitoefenen
- 30 % van VMBO scholen geeft aan geen arbeidsmarktinformatie te gebruiken bij loopbaanoriëntatie en ongeveer 50% van de MBO'ers neemt arbeidsmarktperspectieven niet mee in hun studieloopbaankeuzes.
- Ongeveer een kwart van de kinderen in het MBO kan niet goed met thuis praten over de beroepskeuze terwijl 33% druk ervaart om voor een bepaalde opleiding te kiezen
- Mentorprogramma's leiden tot 40% minder kans op vroegtijdig schoolverlaten en tot 60% toename in zelfvertrouwen.

EEN AANTAL QUOTES UIT DE 30 GESPREKKEN DIE WE HEBBEN GEHOUDEN...

"Verskil tussen sociale klassen leidt tot polarisatie."

"Er is te weinig tijd om individuele aandacht te geven aan kinderen die dat hard nodig hebben"

"Loopbaanoriëntatie moet flexibel en doorlopend zijn, van basisschool tot beroepspraktijk"

"Met investeren in SEL in het PO leg je een stevig fundament voor de toekomst."

"Het onderwijs wordt overspoeld met goed bedoelde initiatieven."

...EN DIE HEBBEN GELEID TOT EEN AANTAL INZICHTEN INCLUSIEF RANDVOORWAARDEN VOOR
SUCCESS.

3 HOOFDCONCLUSIES

1. Er liggen voldoende groeikansen om sociaal-emotioneel leren en LOB structureel in te bedden in een doorlopende leerlijn over onderwijsfases en onderwijsniveaus heen
2. Om meer impact te maken hebben we een gezamenlijke visie, gevalideerde aanpak, coördinatie en structurele financiering nodig.
3. Om duurzame resultaten te bereiken op het gebied van kansen(on)gelijkheid, sociaal-emotioneel leren en LOB omarmen we de complexiteit en hebben we een lange adem nodig.

4 RANDVOORWAARDEN VOOR SUCCES

1. Gevalideerde initiatieven;
2. Gezamenlijke regionale aanpak;
3. Structurele en langjarige interventies met bijbehorende financiering;
4. Leerling centraal en niet het onderwijssysteem.

4 INHOUDELIJKE DEELCONCLUSIES

1. We hebben gedefinieerde loopbaanvaardigheden over onderwijsfases en -niveaus heen nodig;
2. Het bedrijfsleven, en met name het niet collectief georganiseerde MKB, kunnen we beter aanhaken bij loopbaanoriëntatie van kinderen en jongeren;
3. Er is behoefte aan meer ruimte voor individuele aandacht gericht op sociaal-emotioneel leren
4. We hebben meer wetenschap gevalideerde interventies nodig die gericht zijn op het verhogen van ouderbetrokkenheid.

4 OUT-OF-SCOPE

1. Verhogen kwaliteit stages met name voor MBO 1 & 2
2. Versnipperd MBO landschap;
3. Potentieel andere manier van opleiden als gevolg van Skillspaspoort.
4. Onderwijssysteem dat onder druk staat

**WAT ÓÓK TER SPRAKE IS GEKOMEN IN DE VERSCHILLENDE INTERVIEWS IS DAT ER INTERVENTIES GEWENST ZIJN OP DRIE NIVEAUS
WAARBIJ ER EEN STERKE ONDERLINGE AFHANKELIJKHEID IS...**

1.

Op macro-niveau is er een gedragen, langjarige regionale sociale agenda nodig met
bijbehorende structurele en voldoende financiële middelen

2.

Er is op meso-niveau sturing en organisatie nodig die uitvoering geeft aan een gedragen
langjarige sociale agenda, doorvertaald naar bijv. doorlopende en samenhangende leerlijnen
voor loopbaanoriëntatie, sociaal-emotioneel leren en/of ouderbetrokkenheid

3.

Op micro-niveau hebben we evidence-informed interventies
nodig, volgens afwegingskader, gericht op loopbaanoriëntatie,
sociaal-emotioneel leren en/of ouderbetrokkenheid die
onderdeel zijn van een doorlopende en samenhangende leerlijn

AFWEGINGSKADER VOOR IMPACTVOLLE INVESTERINGEN

GERICHT OP VERBETEREN LOOPBAAN-ORIËNTATIE EN SOCIAAL-EMOTIONEEL LEREN

Is de interventie gericht op minimaal één van de volgende doelstellingen?

- ☐ Verbeteren van een doorlopende leerlijn loopbaanoriëntatie over onderwijsfases en -niveaus heen.
- ☐ Vroegtijdig betrekken van het bedrijfsleven, met name het MKB, bij loopbaanoriëntatie van kinderen en jongeren
- ☐ Verbeteren van de inbedding van het werk en het werken aan (beroeps-)skills gedurende de onderwijsloopbaan
- ☐ Vergroten van de (individuele) aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling vanaf het primair onderwijs

Voldoet de investering aan de volgende noodzakelijke voorwaarden?

- ☐ Structureel, substantieel en langjarig
- ☐ Lerende aanpak
- ☐ Aansluitend bij en gedragen door de lokale omgeving

Beschikt de interventie over de volgende kenmerken?

- ☐ Stelt hoge verwachtingen
- ☐ Betrekt ouders (=verhoogt ouderbetrokkenheid)
- ☐ Gericht investeren in de doelgroep (=ongelijk investeren)
- ☐ Is bewezen effectief

Draagt de interventie bij aan de volgende elementen?

- ☐ Versterkt intrinsieke motivatie
- ☐ Vergroot sociaal en cultureel kapitaal
- ☐ Zet in op verbeteren vaardigheden

Dit afwegingskader is gemaakt voor een ieder die impactvolle investeringen wil doen gericht op het verbeteren van loopbaanoriëntatie en sociaal-emotioneel leren

DOE MEE!

**TWEE CONCRETE VERVOLGSTAPPEN VOOR ONS
ÉN JOU...**

**IMPLEMENTEER HET AFWEGINGSKADER VOOR
IMPACTVOLLE INVESTERINGEN GERICHT OP LOOPBAAN-
ORIENTATIE EN SOCIAAL-EMOTIONEEL LEREN**

**ONDERSTEUN EVIDENCE-INFORMED INTERVENTIES,
VOLGENS AFWEGINGSKADER, GERICHT OP
LOOPBAANORIENTATIE, SOCIAAL-EMOTIONEEL LEREN
EN/OF OUDERBETROKKENHEID DIE ONDERDEEL ZIJN
VAN EEN DOORLOPENDE EN SAMENHANGENDE LEERLIJN**

VRAGEN? OPMERKINGEN?! MEEDOEN?!

Neem contact met één van ons op!

SKB Nederland

Jeroen Paul Nijmeijer: jp@skbnederland.nl

JINC

Winny van Rijswijk: wvanrijswijk@jinc.nl

Deloitte Impact Foundation

Josine van Kesteren: jvankesteren@deloitte.nl

ASML

Maudy.keulemans@asml.com
jeldau.rieff@asml.com

BIJLAGEN

DEELCONCLUSIE 1: WE HEBBEN GEDEFINIEERDE LOOPBAANVAARDIGHEDEN OVER ONDERWIJSFASES EN -NIVEAUS HEEN NODIG:

"Loopbaanoriëntatie is de sleutel tot het maken van goede keuzes. Maar dan moet het wel standaard en op maat in het onderwijs verweven zijn."

"Veel leerlingen maken verkeerde keuzes omdat overstappen lastig is. Loopbaanoriëntatie moet flexibel en doorlopend zijn, van basisschool tot beroepspraktijk."

Wetenschappelijk kader: Wetenschappelijk onderzoek onderstreept dat jongeren die vroegtijdig en goed geïnformeerd zijn over hun loopbaanopties, beter in staat zijn om passende keuzes te maken die aansluiten bij hun interesses en de vraag op de arbeidsmarkt en dus minder kans lopen om vroegtijdig uit te vallen (Dekker et al., 2022; SER, 2014). Toch valt in de Brainport regio zo'n 6,3% uit op het MBO. Ongeveer 16,3% van de jongeren heeft een gebrek aan sociaal kapitaal, zoals toegang tot ondersteunende netwerken en informatie (SCP, 2023). Daarnaast heeft 12% van de jongeren geen idee wat voor type werk bij hen past (Dekker et al., 2022). Het verkrijgen van een eerste baan wordt vaak beïnvloed door het sociale netwerk van een individu (Trimble & Kmec, 2011). Deze biedt toegang tot informatie, aanbevelingen en kansen die anders mogelijk onbereikbaar zouden zijn. Onderzoek toont aan dat een uitgebreid sociaal netwerk, dat verder reikt dan directe familie en vrienden, de kans op het vinden van een baan vergroot (Gee et al., 2016).

Toelichting interviews: We zien in de interviews een aantal opvallende zaken: 1) de beleefwereld van school en werk ligt ver uit elkaar 2) niet alle sectoren weten zich goed te organiseren waardoor er minder aandacht voor is (o.a. zorg, kinderopvang, logistiek) 3) er is weinig structurele ruimte voor individuele begeleiding, 4) interventies zijn überhaupt onvoldoende structureel van aard, 5) Leerlingen komen relatief laat (qua leeftijd) in aanraking met de arbeidsmarkt, 6) aanbod is generiek, er is behoefte aan maatwerk (van loopbaanoriëntatie naar loopbaanontwikkeling), 7) sprake van een versnipperd landschap en geen centrale coördinatie, 8) ervaringsgericht leren heeft nog onvoldoende een weg gevonden, 9) samenhang tussen LOB activiteiten niet altijd aanwezig, 10) teveel focus op interesse en te weinig op mogelijkheden en toekomstperspectief, en 11) mentoren vaak te weinig tijd

10

Potentiële oplossingsrichtingen: 1) Ontwikkelen doorlopende LOB leerlijn obv ontwerpleren/maakonderwijs (zelfs over scholen heen), 2) Individueel maatwerk mogelijk maken, 3) structureel inzetten van rolmodellen (individuele begeleiding) 4) LOB-programma ontwikkelen voor groep 3, 4 en 5 (zijn er niet), 5) Doorontwikkelen skillspaspoort (over opleidingsniveaus heen), 6) iedere PO & VO school een LOB-coördinator, 7) maak arbeidsmarktinformatie makkelijk toegankelijk, 8) eerder verplichten stages, bedrijfsbezoeken en gastlessen, 9) ontwikkel een ouder-traject en 10) langdurige contract afsluiten tussen school en bedrijven

DEELCONCLUSIE 2: HET BEDRIJFSLEVEN, EN MET NAME HET NIET COLLECTIEF GEORGANISEERDE MKB, KUNNEN WE BETER AANHAKEN BIJ LOOPBAANORIËNTATIE VAN KINDEREN EN JONGEREN:

“Er zijn genoeg bedrijven, maar te weinig veilige en begeleide leerplekken. Jongeren hebben bedrijven nodig die echt in hen willen investeren.”

“Jongeren hebben weinig idee wat werk eigenlijk is. Het ontbreekt hen aan perspectief, concrete ervaringen én aan een netwerk dat hen daarin kan helpen.”

Wetenschappelijk kader: Wetenschappelijk onderzoek onderstreept dat jongeren die vroegtijdig en goed geïnformeerd zijn over hun loopbaanopties, beter in staat zijn om passende keuzes te maken die aansluiten bij hun interesses en de vraag op de arbeidsmarkt en dus minder kans lopen om vroegtijdig uit te vallen (Dekker et al., 2022; SER, 2014). Toch valt in de Brainport regio zo'n 6,3% uit op het MBO. Ongeveer 16,3% van de jongeren heeft een gebrek aan sociaal kapitaal, zoals toegang tot ondersteunende netwerken en informatie (SCP, 2023). Daarnaast heeft 12% van de jongeren geen idee wat voor type werk bij hen past (Dekker et al., 2022). Het verkrijgen van een eerste baan wordt vaak beïnvloed door het sociale netwerk van een individu (Trimble & Kmec, 2011). Deze biedt toegang tot informatie, aanbevelingen en kansen die anders mogelijk onbereikbaar zouden zijn. Onderzoek toont aan dat een uitgebreid sociaal netwerk, dat verder reikt dan directe familie en vrienden, de kans op het vinden van een baan vergroot (Gee et al., 2016).

Toelichting interviews: We zien in de interviews een aantal opvallende zaken: 1) grote bedrijven en georganiseerde MKB investeren veel en kennen uitgebreide programma's zoals de VDL Triple T Academy, 2) de beleefwereld van school en werk zit mijlenver uit elkaar 3) MKB bedrijven nemen over de gehele linie te weinig tijd voor goed begeleiden (en school is niet streng genoeg), 4) niet alle sectoren weten zich goed te organiseren waardoor er minder aandacht voor is (o.a. zorg, kinderopvang, logistiek), 4) er is te weinig ruimte voor individuele begeleiding, 5) interventies zijn onvoldoende structureel van aard, 6) Bewustwording van problematiek binnen mkb nog onvoldoende aanwezig, 7) MKB is voor dit thema nog onvoldoende lokaal georganiseerd en 8) Leerlingen komen relatief laat (qua leeftijd) in aanraking met de arbeidsmarkt

10 Potentiële oplossingsrichtingen: 1) MKB leslokalen op bedrijventerrein 2) MKB coördinatoren aanstellen per bedrijventerrein/netwerk voor contact scholen, 3) structureel inzetten van rolmodellen (individueel), 4) Investeren in MKB keurmerk (welke MKB-er maakt het verschil en welke niet), 5) investeren in goede voorlichting richting MKB, 6) investeren in lokale MKB netwerken i.c.m. loopbaan oriëntatie, 7) Programma ontwikkelen voor groep 3, 4 en 5 (zijn er niet) en 8) MKB traineeship --stage lopen langs meerdere MKB bedrijven op bedrijventerrein 9) langdurige contract afsluiten tussen school en MKB-bedrijven en 10) Baangaranties afgeven (via MKB netwerk)

DEELCONCLUSIE 3: ER IS BEHOEFTE AAN MEER RUIMTE VOOR INDIVIDUELE AANDACHT GERICHT OP SOCIAAL-EMOTIONEEL LEREN

Quote

“We weten hoe belangrijk sociaal-emotioneel leren is, maar het ontbreekt aan structurele middelen, expertise en mankracht om het echt stevig neer te zetten.”

Quote

“Een kind dat leren al jong koppelt aan falen, haakt later in het leven ook sneller af.”

Wetenschappelijk kader: Sociaal-emotioneel leren (SEL) bevordert kansengelijkheid door leerlingen vaardigheden te bieden zoals zelfregulatie, veerkracht en empathie. Onderzoek toont aan dat SEL leerprestaties met gemiddeld 11% verhoogt en gedragsproblemen vermindert ([Durlak et al., 2010 in Position Paper SEL, 2022](#)). Vooral kinderen uit sociaaleconomisch kwetsbare milieus profiteren hiervan, omdat zij minder prikkels en ondersteuning ervaren in hun leefomgeving ([Jolles, 2024](#)). SEL versterkt bovendien executieve functies zoals concentratie en motivatie, wat essentieel is voor leerwinst ([Van Langen & Veen, 2024](#); [Badou & Day, 2021](#)). Scholen die SEL schoolbreed toepassen, in samenwerking met ouders en ketenpartners, verkleinen aantoonbaar onderwijsachterstanden ([Gelijke Kansen Alliantie, 2021](#)). SEL vormt daarmee een effectieve, wetenschappelijk onderbouwde hefboom voor gelijke onderwijskansen. We weten dat SEL effectief is als het voldoet deze randvoorwaarden: 1) structureel en langdurig ingebed, 2) plaatvindt in veilige en vertrouwde context (school, wijk), 3) aansluit bij leefwereld en 4) ondersteund wordt door ouders, professionals en bedrijven

Toelichting interviews: We zien in de interviews een aantal opvallende zaken: 1) SEL gebeurt veel ad hoc, 2) is afhankelijk van externe aanbieders en 3) incidentele subsidies, 4) bij uitval leraren valt SEL als eerste uit, 5) leraren voelen zich onvoldoende uitgerust, 6) onvoldoende samenwerking met zorg, 7) versnipperd aanbod aanbieders SEL, 8) weinig tot geen ruimte voor individuele begeleiding, 9) Onvoldoende samenwerking met ouders, 10) op lerarenopleiding weinig aandacht voor neurodiversiteit, 11) onvoldoende structurele samenwerking met aanvullend onderwijs

10 Potentiële oplossingsrichtingen: 1) investeren in professionaliteit van leraren op gebied van SEL 2) individuele begeleiding kinderen/jongeren van experts, 3) integreren SEL in curriculum en beleid (o.a. afstemmen met Rijke Schooldag, 4) SEL leerlijn voor ouders ontwikkelen, 5) Structurele samenwerking opzetten met aanvullend onderwijs, 6) Doorlopende leerlijn SEL creëren, 7) Inzetten op expertise groepen neurodiversiteit, 8) SEL ook afstemmen op loopbaanoriëntatie, 9) Investeren in vaste buddy's, 10) bouwen lokale hulpstructuren (zoals wijkcentra, buurthuizen, ontmoetingsplekken)

DEELCONCLUSIE 4: WE HEBBEN MEER WETENSCHAP GEVALIDEERDE INTERVENTIES NODIG DIE GERICHT ZIJN OP HET VERHOGEN VAN OUDERBETROKKENHEID.

Quote

“Ook als werkgever kun je een rol spelen in ouderbetrokkenheid — zeker als de ouders bij jou werken. Hun vertrouwen is onmisbaar om kinderen echt perspectief te bieden.”

Quote

“Zonder de steun van ouders, vooral moeders, komen kinderen simpelweg niet. Hun betrokkenheid maakt het verschil tussen meedoen en afhaken.”

Wetenschappelijk kader: Kinderen uit gezinnen met een lager opleidingsniveau hebben vaker te maken met minder ouderlijke hulpbronnen, wat hun schoolprestaties negatief kan beïnvloeden (CBS, 2017). Zo praat 25% van de leerlingen uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status (SES) dagelijks met hun ouders over school, terwijl 41% van de leerlingen uit gezinnen met een hoge SES dat doet (CBS, 2017). Onderzoek wijst uit dat ouderlijke steun een cruciale rol speelt in het academische en sociaal-emotionele succes van middelbare scholieren (Lasarte et al., 2020). Zo vergemakkelijken ondersteunende ouderlijke relaties de overgang naar het voortgezet onderwijs, waardoor het zelfvertrouwen en de algehele ervaring van scholieren wordt vergroot (Jensen & Minke, 2017).

Toelichting interviews: We zien in de regio een aantal mooie initiatieven om ouderbetrokkenheid te vergroten. Denk hierbij aan ouderkamers, brugfunctionarissen, ouderavonden en open dagen. Echter, als een rode lijn door alle interviews liep, van school tot en met maatschappelijke organisaties, de moeilijkheid om ouders te bereiken én betrokken te krijgen. Veel initiatieven zijn genomen en evenzoveel zijn er gesneuveld. Terwijl iedereen weet dat ouderbetrokkenheid, en met name die van moeder, van cruciaal belang is voor de kansen van kinderen en jongeren.

10 Potentiële oplossingsrichtingen: 1) breder investeren in ouderkamers, 2) parallelle programma's voor ouders (Bijv Rots & Water - sessies voor ouders), 3) inzetten op verbeteren ouderparticipatie voor onderwijsprofessionals, 4) Investeren in open dagen bedrijventerreinen voor ouders, 5) intensiveren educatieve thuisprogramma's, 6) verstevigen samenwerking met intermediairs (buurtwerkers, wijkwerkers), 7) ouders laten participeren op school (zoals bij de Amsterdamse Familieschool), 8) aanbod maatschappelijke organisaties verrijken met ouderparticipatie, 9) intensiveren inzet brugfunctionarissen en 10) aanstellen culturele bruggebouwers

VOOR DE BEANTWOORDING VAN DE VRAAG HEBBEN WE GESPROKEN MET ONGEVEER 30 EXPERTS EN ERVARINGSDESKUNDIGEN* UIT DE BRAINPORT-REGIO.

ASML

Janne Dietz

BCN

Melanie op 't Root

Buzinezz Club Foundation

Leo van Loon

Brainport voor elkaar

Jacline de Kort

Curio

Rob Neutelinks

Ruud Engelse

Eveline Riedé

Deloitte Impact Foundation

Johan Stuiver

Expertpunt LOB

Roos Kusters

Sandra Stals

FNO

Paddy Winkelhuijzen

Marco Florijn

Futureflock

Bart Götte

Gemeente Roosendaal

Jolanda Kivits

JINC

Meghan van den Heuvel

Jonna Wiersma

Suzanne Dölle

Kindcentrum Hubertus - Xpect013

Suzanne van den Kieboom

OMO Scholengroep Helmond

Marit Harderwijk

Danielle Hartsink

Parmant Scholen

Hans van de Sande

Monique van den Hurk

Petje Af

Saskia Stads

Jongerenpanel

Rijnconsult Onderwijs

Andries Boer

SIMAC

Maartje van Schagen

SKPO - KC De Schelp

Maartje van Schijndel

Summa college

Pleun Corstens

Youki Malcorps

Kees Ijzermans

Marjan Emck

Tilburg University

Ton Wilthagen

VDL

Rob Bloks

Weekendschool Eindhoven

Jongerenpanel

BRONVERMELDING VAN DE FACTSHEETS

Brainport volop in ontwikkeling

- [Economische groei](#)
- [Aantal inwoners](#)
- [Nieuwe woningen](#)
- [Nieuwe scholen](#)

Krapte op arbeidsmarkt

- [3-4% Werkloosheidspercentage](#)
- [Belemmeringen door tekort aan arbeidskrachten](#)
- [Grootste tekorten in kernsectoren](#)
- [Onbenut arbeidspotentieel](#)
- [Aandeel jongeren neemt af](#)

Moeite met rondkomen

- [Niet welvarend](#)
- [Hoger aantal inwoners moeite met rondkomen in kernen Tilburg, Eindhoven en Helmond](#)
- [Bovengemiddeld aantal kinderen met ouders en verzorgers met maximaal vmbo of MBO 1 niveau in kernen Eindhoven, Tilburg en Helmond](#)
- [Groei speciaal onderwijs in de regio bijna 2x landelijk gemiddelde](#)

Sociaal-emotionele ontwikkeling

- [Betere leerprestaties](#)
- [Meer aandacht voor sociaal-emotionele ontwikkeling in het onderwijs;](#)
- [Klassen waar minimaal helft van alle kinderen onvoldoende sociaal-emotionele vaardigheden bezit;](#)
- [Aanvullend onderwijs waardevol](#)
- [Mist overzicht van het aanbod aanvullend onderwijs gericht op sociaal-emotioneel leren.](#)

Loopbaanorientatie

- [Beroepsambitie op eigen omgeving](#)
- [Minder toegang tot sociaal kapitaal](#)
- [Geen idee wat voor werk bij mij past;](#)
- [Geen arbeidsmarktinformatie op vmbo](#)
- [Arbeidsmarktperspectief niet meenemen](#)
- [Thuis onvoldoende praten over beroepskeuze](#)
- [Druk voelen over keuze opleiding](#)
- [Mentoring en vroegtijdig schoolverlaten](#)
- [Mentoring en invloed op zelfvertrouwen](#)